

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

УДК 786

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2022-6-1>

Роман ДИДИК

аспірант кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, 82100
ORCID: 0000-0003-1658-2343

Бібліографічний опис статті: Дидик, Р. (2022). Сегменти наукового дискурсу досліджень творчості для баяна-акордеона українських композиторів періоду незалежності. *Fine Art and Culture Studies*, 6, 3–11, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2022-6-1>

СЕГМЕНТИ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ ДОСЛІДЖЕНЬ ТВОРЧОСТІ ДЛЯ БАЯНА-АКОРДЕОНА УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ ПЕРІОДУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Проблематика статті зконцентрована навколо певного аналізу дисертаційних досліджень, у яких предметний пріоритет – творчість українських композиторів-баяністів (акордеоністів) та його розмаїта складова. Таким чином, діяльність українських композиторів знайшла розгорнуте висвітлення у працях М. Булди, А. Голяки, А. Гончарова, Є. Іванова, А. Черноіваненко, Д. Кужжелева, Г. Олексів, Я. Олексіва, А. Нижника, А. Єрмоменка, А. Сташевського, А. Шамігова, Ю. Чумака. У роботах – окреслені жанрові особливості, стереотипи і напрямки класифікації творчості, виокремлені творчі портрети та діяльність представників різних композиторських шкіл (зокрема, В. Власов – Львівської та Одеської; А. Гайденко – Харківської; В. Зубицький – Київської), розкрито затребуваність українських митців українською та міжнародною спільнотою. Проаналізовані дослідження, становлять базову основу феномену і простежують розвиток творчості композиторського наслідування від фольклорної обробки до оригінальної академічної музики у поєднанні з сучасними готово-виборними багато-тембровими інструментами та прийомами гри у співвідношенні до формування виконавської майстерності баяніста-акордеоніста.

Власне, творчість та її різновид, у доробку українських композиторів-баяністів, постає ключовою фазою входження баяна-акордеона у сферу академічних інструментів. Оригінальна музика українських митців (Зубицького, Рунчака, Власова, Олексіва та ін.) визнана та затребувана у світі, і тим самим, постає вагомим чинником інтеграції у міжнародний соціокультурний простір.

Наукові факти говорять про глибину пізнання музики та її вплив на емоційно-психологічний симбіоз, навчально-концертний український баянно-акордеонний репертуар як засіб виховання культури музиканта, репертуарну політику у часі та просторі крізь призму наповненості сучасними композиторськими техніками та виконавськими прийомами, конкурентно-спроможність українських композиторів у гроні світової композиторської індустрії з написання оригінального репертуару для баяна-акордеона.

Ключові слова: творчість, українські композитори, баян, акордеон, дослідження, наука, дисертація.

Roman DYDYK

Postgraduate Student of the Department of Vocal and Choral, Choreographic and Visual Arts, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24 Ivana Franka str., Drohobych, Ukraine, 82100
ORCID: 0000-0003-1658-2343

To cite this article: Dydyk, R. (2022). Segments of the scientific discourse of creativity research for bayan-accordion of Ukrainian composers of the independence period. *Fine Art and Culture Studies*, 6, 3–11, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2022-6-1>

SEGMENTS OF THE SCIENTIFIC DISCOURSE OF CREATIVITY RESEARCH FOR BAYAN-ACCORDION OF UKRAINIAN COMPOSERS OF THE INDEPENDENCE PERIOD

The problem of the article is concentrated around a certain analysis of dissertation studies, in which the subject priority is the work of Ukrainian composers-bayanists (accordionists) and its various components. So, the activity of Ukrainian composers was extensively covered in works M. Bulda, G. Golyaka, A. Goncharov, Ye. Ivanov, A. Chernovianenko, D. Kuzhelev, H. Oleksiv, Y. Oleksiv, A. Nyzhnyk, A. Yeremenko, A. Stashevskiy, A. Shamihov. In the works – outlined genre features, stereotypes and directions of creativity classification, creative portraits and activities of representatives of various composer schools are singled out (in particular, V. Vlasov – from Lviv and Odesa; A. Haydenko – Kharkiv; V. Zubytskyi – Kyiv), the demand for Ukrainian artists in Ukrainian was revealed and the international community. Analyzed studies, constitute the basic basis of the phenomenon and trace the development of the creativity of the composer's imitation from folk processing to the original academic music in combination with modern ready-selectable multi-timbral instruments and techniques of the game in relation to the formation of the performance skill of the bayanist-accordionist.

Actually, creativity and its variety, in the works of Ukrainian bayanist composers, appears as the key phase of the bayan-accordion entry into the field of academic tools. The original music of Ukrainian composers (Zubytskyi, Runchak, Vlasov, Oleksiv, etc.) recognized and in demand in the world, and by the same becomes an important factor of integration in the international socio-cultural space.

Scientific facts speak of the depth of knowledge of music and its influence on emotional and psychological symbiosis, educational-concert Ukrainian bayan-accordion repertoire as a means of educating the musician's culture, repertoire policy in time and space through the prism of being filled with modern compositional techniques and performance methods, competitiveness of Ukrainian composers in the world composition industry from writing an original repertoire for the bayan-accordion.

Key words: *creativity, Ukrainian composers, bayan, accordion, research, science, dissertation.*

Постановка пролеми. Творчість для баяна-акордеона в реаліях сьогодення набуває нового значення як у сфері композиторської техніки, так і виконавської інтерпретації. Гроно українських композиторів-баяністів (акордеоністів) постають творцями оригінального репертуару у різних стилях та жанрах, втілюють власні творчі задуми крізь призму багато-тембровості інструменту, регістрової палітри, виконавсько-технічних можливостей, тощо. Паралельно, українські науковці ведуть постійну роботу щодо систематизації, уніфікації та класифікації репертуару, виконавського та музикознавчого аналізу творів, їх значення та затребуваність у навчально-концертній практиці й еволюційних процесах сьогодення.

Аналіз досліджень. Дослідженню творчості українських композиторів присвячені фундаментальні праці М. Давидова (Давидов, 2010), А. Сташевського (Сташевський, 2004, 2006, 2007), А. Семешка (Семешко, 2004), Д. Кужелева (Кужелєв, 2011), А. Душного (Душний, 2007, 2010), М. Булди та М. Черепанина (Булда & Черепанин, 2008), Л. Понікарової, Вл. Князева та ін., у яких здійснено акцент на творчі рецептори напрацювання баянної музики, класифіковано та уніфіковано творчість за жанрами та виконавсько-інтерпретаційними аспектами, проаналізовано основні вектори напрацювання по окремих композиторах та їх затребуваності культурно-мистецькою спільнотою України.

Довідникова література А. Семешка (Семешко, 2009), аргументовано висвітлює доробок для баяна за роками написання, виданням та певним алфавітним класифікатором і являється *першою* працею даного взірця. Довідник А. Душного та Б. Пица (Душний & Пиц, 2010), унаочнив творчий доробок представників Львівської школи баянно-акордеонного мистецтва у світлі історії та сьогодення й постав *першою* працею висвітлення діяння регіональної школи та її представників.

2006 року у Дрогобичі, започатковано проведення міжнародної науково-практичної конференції «Творчість для народних інструментів композиторів України та зарубіжжя», метою якої стало висвітлення музики для баяна-акордеона й народних інструментів загалом представників української школи. Насупні конференції відбулись у 2011, 2013, 2014, 2015, 2016 роках у рамках міжнародного «Perpetuum mobile» та Всеукраїнського «Візерунки Прикарпаття» конкурсів баяністів-акордеоністів.

Мета статті – спектральний аналіз досліджень у сфері творчості українських композиторів для баяна-акордеона у парадигмі Незалежної України.

Виклад основного матеріалу. Із настанням Незалежності України, постає новий етап творчого напрацювання для баяна, а відтак, і акордеона в Україні. Саме 90-ті роки ХХ ст. починають

історію нового українського, на тлі пострадянського синдрому. Цей період, характеризується написанням музики для баяна композиторів, які розпочали свою творчу діяльність ще з другої половини ХХ століття. Серед них – Віктор Власов, Володимир Зубицький, Володимир Рунчак, Анатолій Гайденко, Ернест Мантулев, Володимира Подгорного, Юрія Шамо та ін.

У другій половині 90-х років починає активізуватись наукова діяльність. Вперше, обґрунтовується досягнення, уніфікація та доведення існування академічної школи баянно-акордеонного мистецтва в Україні. Саме першопрохідцем у такій царині виступив **Євгеній Іванов**, захисивши дисертацію на тему «Академічне баянно-акордеонне мистецтво на Україні» (Іванов, 1995). Обґрунтувавши перспективи доробку, та популяризації української школи, автор робить ацент на її ключових досягненнях у сфері педагогічної концепції та виконавства. Окрема увага зосереджена на композиторському напрацюванні. Він пише: «українська баянна творчість – історико-детермінована частина національної музичної культури; поряд з цим вона посідає чільне місце у розвитку світового акордеонного мистецтва» (Давидов, 2010: 206). Науковець відзначає саме внесок українських баяністів та композиторів у міжнародну комунікацію музичного виконавства.

Продовжив лінію накового осмислення творчості композиторів України науковець **Дмитро Кужелев**. У дисертації автора «Художні тенденції розвитку академічного баяного виконавства у другій половині ХХ століття» (Кужелев, 2002), доведено художнє значення академізації баянного мистецтва в Україні крізь призму творчого напрацювання, виконавського перевтілення та педагогічного індивідууму. Автор наголошує, на доцільності викристалізації стильних та репертуарних тенденцій як пріоритету творчої виконавської логіколізації. Так, «кристалізація основних моделей творчості баяністів є результатом її еволюційного поступу до загальних форм виконавського мислення академічної традиції з її парадигмою музичної інтерпретації» (Кужелев, 2002: 11).

Продовжив ідею своїх попередників **Андрій Сташевський**, який у наукових пошуках на прикладі постаті Володимира Рунчака, обґрунтував «Баянне мистецтво в Україні: тенденції розвитку оригінальної музики та індивідуальне

втілення жанрово-стильового аспекту у творчості Володимира Рунчака» (Сташевський, 2004). Сташевський перший серед українських науковців апелює до розуміння жанровості (жанр концерту, сонати, сюїти, партити) у баянній творчості. Саме на цьому, науковець акцентує ключові тенденції в оригінальній музиці, і тим самим, виводить певну формулу напрацювання українських митців як в радянський період так і з настанням Незалежності України.

Вперше, ґрунтовно досліджується творчість певного композитора, щодо Сташевського – В. Рунчака. Серед характерних рис творчості митця, дослідник називає «образну сферу, жанрові, стильові та композиційні прототипи і атрибути, баянну техніку» (Сташевський, 2004: 18). Проаналізувавши кожну із рис та відзначивши її у творах, Сташевський приходиться до висновку, що В. Рунчак «синтезує всі технологічні та композиторські надбання сучасної музики на найвищому професійному рівні та з беззаперечним художнім результатом» (Сташевський, 2004: 18).

Наступне звернення до творчості українських композиторів здійснюють Геннадій Голяка та Анатолій Гончаров (В. Зубицький), Марина Булда та Юрій Чумак (В. Власов), Андрій Єрмоменко (А. Гайденко).

Творчість Володимира Зубицького, вперше дістала наукове обґрунтування у роботі **Анатолія Гончарова** «Неофольклористичні тенденції у баянній творчості В. Зубицького» (Гончаров, 2006). Автор доводить, що митець на прикладі власної творчості переосмислив фольклор як такий, і тим самим «продемонстрував шлях відродження фольклорного мелосу в «новій» музиці, примноживши це віртуозним, багатограним баянним інструменталізмом і розпочавши воістину революційні зрушення в баянному репертуарі» (Гончаров, 2006: 14–15).

Анатолій Голяка, акцентує увагу на розвитку репертуарних тенденцій на основі виконавської школи. Дослідник, відзначає визнання української баянної школи крізь призму репертуарного наслідування, нового, на фоні традиційного музикування, камернізації та модифікації самого інструменту. Сам престиж школи має змогу проявити себе на конкурсах і стати конкурентноздатним модифікатором її трансформатизації. Саме такі аспекти Голяка унаочнив у роботі «Творчість Володимира Зубицького в контексті розвитку сучасного репертуару» (Голяка, 2008).

Відтак, композитор створює музику різних стилів та жанрів, рівноцінно для дітей та дорослих виконавців, для професійної та аматорської аудиторії слухачів. Перманентний зв'язок *репертуар – виконавець – слухач* постає приємливим фактором для Зубицького, адже він через авторське перше виконання доносить масштабність власної музики, її широту та насиченість виконавськими техніками та сучасними прийомами. Тому, такий взаємозв'язок постає «генеруючим вектором композиторської та виконавської діяльності В. Зубицького спрямованого на виведення баяна на провідні позиції сучасної культури» (Голяка, 2008: 16).

Постать композитора Віктора Власова, викликала неабияку зацікавленість у дослідницькому секторі **Марини Булди**, котра присвятила певну частину своєї роботи (підрозділ 3.2. «Стильові засади естрадно-джазової музики Віктора Власова для баяна, акордеона» (Булда, 2007: 14) його постаті у дисертаційному дослідженні. Серед основних критеріїв авторського письма Власова, Булда відзначає наступні: системність у використанні стильових спрямувань із проекцією поступового ускладнення, і водночас, вільного володіння естрадно-джазовою семантикою; ритмічна пульсація, щодо стильового співвідношення, звукоутворення та штрихової палітри; «формування акордеонно-баянної школи як носія професійних музичних традицій, що забезпечує їхню передачу на практиці шляхом створення відповідної моделі та визначених критеріїв естрадно-джазового акордеонно-баянного виконавства» (Булда, 2007: 15).

Юрій Чумак у дослідженні «Творчість Віктора Власова в контексті баянно-акордеонної музики України» (Чумак, 2014) звертається до загального напрацювання митця, у якому чільне місце посідає баян (оригінальна музика, твори для розмаїтих складів ансамблів, кіномузика і т.д.). Окрема увага Чумака, сконцентрована на авангардності у музиці композитора та перфоменсі, останній – Власов активно пропагує у творах нового змісту (для прикладу, розмова між чоловіком та жінкою у творі «Телефонна розмова»). Невід'ємною складовою нової баянної музики Власова, постає опанування засобами сонористики, атональності, полістиїстики, а відтак – політ над часом у створенні нового в жанрі джазових стандартів

та ексцесів. Відтак, згідно визначення Чумака «сутність еволюціонування творчого процесу композитора – у спрямованості на найрізноманітнішу цільову аудиторію та виконавський потенціал, у багатогранності, винахідливості синтезування стильових та виразових засобів, дотепності і доречності новацій, у проектуванні досвіду одних традицій музикування та ужиткових сфер музичного мистецтва на інші» (Чумак, 214: 9).

Андрій Єрмоєнко, свої наукові пошуки зосередив навколо постаті композитора Анатолія Гайденко у дисертаційному дослідженні «Баянна творчість Анатолія Гайденка: естетичні та жанрово-стильові аспекти» (Єрмоєнко, 2019). Дослідник, розробив певну типологію композиторської творчості митця, щодо масштабності творів, композиторської техніки, технічних, виконавських, жанровий та стилістичних ознак. Саме А. Гайденко, вніс певний інтонаційний колорит у фольклорну інтерпретацію власної творчості, заповнивши прогалину новими барвами та інтонаційними зворотами. Творчість митця охоплює напрацювання для сольного інструменту (наприклад, твір на фольклорну тематику «Вербунк» із технічно-виконавським викладом та прозорістю виконавської подачі), ансамблів, творів великої форми, циклічної музики для дітей, тощо. Відтак, творчості митця «притаманний синтез традиційних принципів та новаторських пошуків, який характеризує мистецтво сучасності» (Єрмоєнко, 2019: 17).

Наступний дослідницький спектр, уособлюють праці щодо окремого розв'язання питань у галузі жанровості. Сюди ми відносимо наукові здобутки А. Нижника (у сфері концерту для баяна), Я. Олексіва (у сфері аналізу сюїт та партит для баяна), А. Шамігова (у сфері фольклору та його сучасних технічних трансформацій), Ю. Радка (у сфері баянної сонати), Г. Олексів (у сфері перекладення для баяна).

Андрієм Шаміговим доведено, вплив щодо становлення оригінальної музики на безпосередній її фольклорній основі. Саме фольклор та його різновиди, послужили фактором перевтілення народності спочатку у різновиди варіаційного співвідношення та жанру обробки, а в кінці ХХ століття трансформувались у нове мотивоване фольклорне середовище. Науковець обґрунтовує «Особливості опосередкування

фольклору в оригінальній музиці українських композиторів для баяна соло (фольклорний неоромантизм, неофольклоризм, нова фольклорна хвиля)» (Шамігов, 2011). Автором виокремлено фольклорну мотиваційність у напрямку «фольклорно-інструментальної традиції та загальних музично-фольклорних рис» (Шамігов, 2011: 12). Також, увагу науковця зконцентровано на прояві фольклорного мислення щодо самого стилю та його жанрових різновидів, доміантах розвитку, виразових засобах, і т.д. «в контексті фольклорного романтизму, неостилістик, в умовах стильової гри, стилізації, постмодерному мисленні тощо» (Шамігов, 2011: 13).

Ярославом Олексівим здійснено аналіз жанровості у сюїтних та партитних циклах для баяна українських композиторів. Відтак, у стильовому співвідношенні, партити для баяна композиторів України «демонструють тяжіння до окремих проявів інтонаційного словника бароко, класицизму, романтизму, джазу, року, а в аспекті застосування сучасних технік композиції – сонористики, мінімалізму, кластерної техніки, розширеної тональності, акордики нетерцових структур тощо» (Олексів, 2011: 11). Науковцем вперше, унаочнено класифікатор жанру та стилю модифікації сюїт для баяна (старовинна сюїта, дивертисмент, вільна романтична програмна сюїта, партитний цикл, триптих, сюїта-зошит, дидактичність, сюїти-поєми) із чітковизначеною системою абстракціонування кожного напрямку та різновиду феномену.

Артем Нижник у дисертаційному дослідженні «Український баянний концерт: тенденції розвитку жанру» (Нижник, 2013), звертається до генези створення даного жанру в українській баянній музиці, його різновидів та моделювань щодо плину часу та стилістичних уподобань. Так, Нижник наголошує: «... в баянних концертах українських композиторів знайшли переломлення характерні ознаки концертного жанру, що утворюють його структурно-семантичний інваріант – діалогічність, гра, солонування» (Нижник, 2013: 14).

Юрій Радко у своєму дослідженні «Стильова еволюція жанру баянної сонати у східнослов'янському інструментальному мистецтві другої половини ХХ – початку ХХІ століть» (Радко, 2019), унаочнює стильові особливості жанру сонати у баянному мистецтві, звертається до сонатної форми оригінальної музики композиторів України та зарубіжжя, мова якої

уособлює напрацювання даного спрямування із урахуванням форми, еволюції інструментарію, сучасних засобів музичної виразності, штрихової палітри, прийомів гри та перфоменсу. Автором уточнено концептуальність баянної сонати, яку він подає «як жанр, який сформувався в другій половині ХХ ст. та обумовлений індивідуалізованими особливостями авторської концепції, національної традиції, музичної мови та розвитку конструктивних можливостей баяна ... створює діапазон від звичайних, камерних сонат до симфонізованих» (Радко, 2019: 15).

Галина Олексів, звертаючись до жанру перекладення для баяна у сучасній інспірації, паралельно проводить лінію перекладення баянних творів для акордеона, із урахуванням специфіки інструменту. Так, дослідниця, у світлі історії та теорії перекладень, звертається до сучасного інструментарію, багатого на регістрову амплітуду правої та лівої (інструменти італійських фірм «Bugari», «Pigini», «Borsini», «Pigini», «Scandalli») руки. Новизною постає уніфікація перекладень та їх розподіл на певні групи, котрі співіснують паралельно, хоча із незначними відмінностями щодо оригіналу. Згідно дослідження, до першої групи, науковця «відносить наближені різновиди – перекладення, аранжування, транскрипції, і вважає, що найбільш відповідним до аналізованого жанру є термін перекладення» (Олексів, 2021: 164). Відтак, резонанс другої групи унаочнюють «похідні жанри, в певній мірі віддалені від оригіналу: обробки, вільні транскрипції, варіації, фантазії, тощо» (Олексів, 2021: 164).

Наступним елементом дослідження творчості для баяна українських композиторів постають – виразові засоби (А. Сташевський) та фактура (А. Черноіваненко). Саме ці два надважливих компонента комплементують формулу виконавства та його аспектів самовираження й художньої цінності у сфері формування виконавської майстерності гри на баяні-акордеоні.

У праці **Алли Черноіваненко** «Фактура у виявленні виразальних властивостей баянної музики» (Черноіваненко, 2001), синтезується багатозвучання (баянна речовність (*вимова – Р.Д.*) – за А. Черноіваненко) інструменту з тембральністю, харизматика втілення художнього образу із культурою виконання, поліфункціональність готово-виборного багато-тембрового інструменту у світлі всеосяжної академізації.

Це проявляється у академічній традиції щодо джазового музикування, де авторка відзначає: «розгалужені мануали баяна та його тембро-артикуляційні можливості дозволяють диференціювати джазовий кластер ... а іманентно-первісна театральність джазу органічно накладається на об'єктивні дані концертної посадки баяніста» (Черноіваненко, 2001: 14).

Виразові засоби у баянному мистецтві взяті за основу у фундаментальній праці **Андрія Сташевського** «Специфіка виразальних засобів в українській музиці для баяна (остання чверть ХХ – перше десятиріччя ХХІ ст.)» (Сташевський, 2014). Уособлюючи чотири складові універсууму музиканта (виконавець, композитор, педагог, науковець), А. Сташевський поступово аналізує можливості баяна як концертного інструмента (діапазон, звукоутворення, темброву забарвленість і т.д.). Він, звертається до універсалізації мовлення інструменту, зі сторони можливостей акустики та звуку, притаманних академічній традиції, в тому числі «рівнопротяжність, силабічність звучання (орган, духові інструменти); звукова гнучкість, філіювання, інтонаційна експресивність (струнно-смічкові); акцентна атакувальність із рівномірним затуханням (рояль); комплекс ударно-шумових прийомів і ефектів (ударні інструменти)» (Сташевський, 2014: 419).

Починаючи від творчості композиторів 20–30-х рр. ХХ ст. і до сьогодні, баяну притаманна фольклорна традиція із поліфонічною протяжністю, яка актуальна і сьогодні, а відтак, трансформується у неофольклоризмі та новій фольклорній хвилі (М. Різоль, В. Подгорний, В. Власов, В. Зубицький). У жанрово-стильову переосмисленні, Сташевським здійснено акцент на тембрально-регістрову систему сучасного баяна-акордеона, доведено значення інтонаційно-ладового полотна хроматичного звукоряду, поліфактурності (для прикладу, варто назвати модифікації: «поліфонічну, багатшарову, пуантилістичну, поліакордову» (Сташевський, 2014: 423)). Дослідник, превалює поліфонічні взірці, акмеологію тематизму, меторитмічні формули, атональні сегменти, тощо, котрі у загальному виконавському спектрі унаочнюють баянну музику крізь призму художньої витонченості та смаку.

Відтак, на думку Сташевського «розвиток оригінальної баянної музики в останні десяти-

ліття, оновлення її ідейно-образного змісту, впровадження нових виразальних засобів і композиційних технік, способів гри й інструментально-технічних прийомів природно позначилося на системі нотації музичного тексту, яка отримала за цей час докорінних змін» (Сташевський, 2014: 427).

Окреме гроно дослідницького феномену, складають праці, котрі висвітлюють діяльність українських композиторів на зламі століть: Володимира Зубицького (С. Карась, А. Сташевський, Г. Голяка, Г. Гончаров, А. Шамігов, Г. Савчин); Віктора Власова (М. Булда, С. Брикайло, В. Янчак, А. Боженський, Ю. Чумак, А. Семешко, М. Черепанин, А. Душний, О. Сергієнко, А. Олексюк та ін.); Володимира Подгорного (А. Єрьоменко, Є. Іванов, А. Семешко, А. Сташевський); Анатолія Білошицького (К. Герасимовська, Д. Кужелев); Володимира Рунчака (А. Сташевський, Д. Кужеев, А. Семешко); Андрія Сташевського (В. Бобанич, А. Василенко, Ю. Дяченко, І. Ященко, Г. Синяньська, Ю. Несвіт, А. Олексюк, І. Собіль, В. Сподаренко, З. Цибульник, Г. Савчин); Ярослава Олексіва (І. Куртий, А. Душний, Р. Кундис, Г. Олексів); Бориса Мирончука (М. Черепанин, З. Остасюк, Б. Коцюрба, А. Сташевський); Анатолія Онуфрієнка (А. Душний, О. Карась, І. Куртий); Валентина Бібіка (С. Карась); Володимира Балака (А. Сташевський, Б. Пиц, Р. Кундис, І. Куртий), Ернеста Мантулева (І. Фрайт, Г. Книш, І. Куртий, В. Шафета, А. Славич, С. Димченко); Анатолія Марценюка (А. Душний, Р. Кундис, В. Шафета); Романа Стахніва (Р. Дидик, А. Душний, В. Марченко, Ю. Ісевич, Ю. Дякунчак); Володимира Салія (Н. Сторонська, В. Мазурик, А. Боженський); Сергія Максимова (А. Душний, В. Шафета), Леоніда Козельчука (Я. Олексів), Віктора Чумака (Ю. Чумак, А. Душний, І. Гордельянов, Г. Савчин, В. Шафета), К. Соколова (В. Шафета) та ін.

Висновки. На основі наукових праць періоду Незалежності України, нами простежино еволюційні процеси дослідження репертуарної політики українських композиторів для баяна-акордеона у процесі становленні національної виконавської школи. Проаналізовані дисертаційні дослідження та спект наукових праць, дає можливість стверджувати – розвиток творчості для баяна-акордеона композиторів України пройшов шлях еволюції від фольклорної

обробки до оригінальної камерної музики, де динамічна амплітуда, стильовий спектр наслідування та входження у русло академічного складова багато-тембровості, діапазон та штрихова й шумо-ударна палітра виразових засобів, середовища інструментів крізь призму композиторського напрацювання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Булда М. Естрадно-джазова музика в акордеонно-баянному мистецтві України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: композиторська творчість і виконавство : автореф. дис. .... канд. мистецтвозн. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Харків, 2007. 22 с.
2. Голяка Г. Творчість Володимира Зубицького в контексті розвитку сучасного баянного репертуару : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Харків, 2008. 20 с.
3. Гончаров А. Неофольклористичні тенденції у баянній творчості В. Зубицького : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2006. 17 с.
4. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): підручник [для вищих та сер. муз. навч. закладів]. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2010. 592 с.
5. Душний А. «Прикарпатський дует баяністів»: творчо-виконавський аспект : навч. пос. Дрогобич : Посвіт, 2007. 88 с.
6. Душний А. Анатолій Онуфрієнко: життя присвячене музиці : монографія / [за заг. ред. Б. Пица]. Дрогобич : Посвіт, 2010. 328 с.
7. Душний А., Пиц Б. Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва: довідник. Дрогобич : Посвіт, 2010. 216 с.
8. Єрмоєнко А. Баянна творчість Анатолія Гайдєнка: естетичні та жанрово-стильові аспекти : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Суми, 2019. 23 с.
9. Іванов Є. Академічне баянно-акордеонне мистецтво на Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 1995. 16 с.
10. Кужелев Д. Баянна творчість українських композиторів : навч. посіб. Львів : СПОЛОМ, 2011. 206 с.
11. Кужелев Д. Художні тенденції розвитку академічного баяного виконавства у другій половині ХХ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.01 «Теорія і історія культури». Київ, 2002. 20 с.
12. Нижник А. Український баянний концерт: тенденції розвитку жанру : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Львів, 2013. 18 с.
13. Олексів Г. Жанр перекладення в сучасному баянному мистецтві: історичний та аналітичний аспекти : дис. ... наук. ступ. док. філософ. : спец. 025 «Музичне мистецтво». Львів, 2021. 205 с.
14. Олексів Я. Рецепція жанрів сюїти і партити в українській баянній музиці другої половини ХХ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Львів, 2011. 20 с.
15. Семешко А. Баянно-акордеонне мистецтво України на зламі ХХ–ХХІ століть : довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. 244 с.
16. Семешко А. Виктор Власов. Київ : Аско-орpus, 2004. 112 с.
17. Сташевський А. Баянне мистецтво в Україні: тенденції розвитку оригінальної музики та індивідуальне втілення жанрово-стильового аспекту у творчості Володимира Рунчака : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2004. 20 с.
18. Сташевський А. Великі жанри в українській музиці для баяна та акордеона (тенденції розвитку в останній чверті ХХ та на початку ХХІ століть) : монографія. Луганськ : Поліграфресурс, 2007. 159 с.
19. Сташевський А. Володимир Рунчак «Музика про життя...» Аналітичні есе баянної творчості : монографічне дослідження. Луцьк : Волин. обл. друкарня, 2004. 199 с.
20. Сташевський А. Нариси з історії української музики для баяна : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл. мистецтв і освіти]. Луганськ : Поліграфресурс, 2006. 152 с.
21. Сташевський А. Специфіка виразальних засобів в українській музиці для баяна (остання чверть ХХ – перше десятиріччя ХХІ ст.) : дис. ... доктора мистецтвознав. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2014. 473 с.
22. Черепанин М., Булда М. Естрадний олімп акордеона: монографія. Івано-Франківськ : Видавництво «Лілея-НВ», 2008. 256 с.
23. Черноіваненко А. Фактура у виявленні виразальних властивостей баянної музики : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Одеса, 2001. 20 с.
24. Чумак Ю. Творчість Віктора Власова в контексті баянно-акордеонної музики України : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Одеса, 2014. 20 с.
25. Шамігов А. Особливості опосередкування фольклору в оригінальній музиці українських композиторів для баяна соло (фольклорний неоромантизм, неофольклоризм, нова фольклорна хвиля) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : спец. 26.00.01 «Теорія й історія культури». К., 2011. 16 с.

REFERENCES:

1. Bulda, M. (2007). Estradno-dzhazova muzyka v akordeonno-baiannomu mystetstvi Ukrainy druhoi polovyny XX – pochatku XXI stolittia [Pop and jazz music in the accordion-bayan art of Ukraine in the second half of the 20th – beginning of the 21st century: composer’s creativity and performance]: kompozytorska tvorchist i vykonavstvo : avtoref. dys. .... kand. mystetstvozn. : spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo». Kharkiv, 2007. 22 s. [in Ukraine].
2. Golyaka, G. (2008). Tvorchist Volodymyra Zubyskoho v konteksti rozvytku suchasnoho baiannoho repertuaru [Creative work by Volodimir Zubitsky in the Context of the Development of Modern Bayan Repertoire] : avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn. : spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo». Kharkiv. 20 s. [in Ukraine].
3. Goncharov, A. (2006). Neofolklorystychni tendentsii u baianni tvorchosti V. Zubyskoho [Neofolklore tendencies in the bayan music composition by V. Zubitsky] : avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn. : spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo». Kyiv. 17 s. [in Ukraine].
4. Davydov M. (2010). Istoriia vykonavstva na narodnykh instrumentakh (Ukrainska akademichna shkola) [History of performance on folk instruments (Ukrainian academic school)] : pidruchnyk [dlia vyshchykh ta ser. muz. navch. zakladiv]. Kyiv : NMAU im. P. I. Chaikovskoho. 592 s. [in Ukraine].
5. Dushniy, A. (2007). «Prykarpatskyi duet baianistiv»: tvorcho-vykonavskyi aspekt [«Prykarpattian duet of accordianists»: creative and performing aspect]: navch. pos. Drohobych : Posvit. 88 s. [in Ukraine].
6. Dushniy, A. (2010). Anatolii Onufrienko: zhyttia prysviachene muzytsi [Anatoly Onufrienko: life dedicated to music]: monohrafiia / [za zah. red. B. Pytsa]. Drohobych : Posvit. 328 s. [in Ukraine].
7. Dushniy, A. & Pyts, B. (2010). Lvivska shkola baianno-akordeonnoho mystetstva [Lviv school of bayan and accordion art]: dovidnyk. Drohobych : Posvit. 216 s. [in Ukraine].
8. Yeremenko, A. (2019). Baianna tvorchist Anatoliiia Haidenka: estetychni ta zhanrovo-stylovi aspekty [Bayan creative work of Anatolii Haidenko: aesthetic, genre and stylistic aspects]: avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn. : spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo». Sumy. 23 s. [in Ukraine].
9. Ivanov, Ye. (1995). Akademichne baianno-akordeonne mystetstvo na Ukraini [Academic accordion art in Ukraine] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. mystetstvozn. : spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo». Kyiv. 16 s. [in Ukraine].
10. Kuzhelev, D. (2011). Baianna tvorchist ukraïnskykh kompozytoriv [Bayan work of Ukrainian composers] : navch. posib. Lviv : SPOLOM. 206 s. [in Ukraine].
11. Kuzhelev, D. (2002). Khudozhni tendentsii rozvytku akademichnoho baiannoho vykonavstva u druhoi polovyny XX stolittia [The art tendencies of academical bayan performance developing in second half of the XX s.] : avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn. : spets. 17.00.01 «Teoriia i istoriia kultury». Kyiv. 20 s. [in Ukraine].
12. Nyzhnyk, A. (2013). Ukraïnskyi baiannyi kontsert: tendentsii rozvytku zhanru [The Ukrainian bayan concert: tendencies of development of the genre] : avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn. : spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo». Lviv. 18 s. [in Ukraine].
13. Oleksiv, H. (2021). Zhanr perekladennia v suchasnomu baiannomu mystetstvi: istorychni ta analitychni aspekty [Genre of translation in modern accordion art: historical and analytical aspects] : dysert. ... nauk. stup. dok. filosof. : spets. 025 «Muzychne mystetstvo». Lviv. 205 s. [in Ukraine].
14. Oleksiv, Y. (2011). Retseptsiia zhanriv siuity i partyty v ukraïnskii baianni muzytsi druhoi polovyny XX stolittia [Reception genres suites and partitas in Ukrainian bayan music of the second half of the twentieth century] : avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn. : spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo». Lviv. 20 s. [in Ukraine].
15. Semeshko, A. (2009). Baianno-akordeonne mystetstvo Ukrainy na zlami XX–XXI stolit [Bayan-accordion art of Ukraine at the turn of the XX–XXI centuries] : dovidnyk. Ternopil : Navchalna knyha – Bohdan. 244 s. [in Ukraine].
16. Semeshko, A. (2004). Viktor Vlasov [Viktor Vlasov]. Kyiv : Acco-opus. 112 s. [in Ukraine].
17. Stashevskiy, A. (2004). Baianne mystetstvo v Ukraini: tendentsii rozvytku oryhinalnoi muzyky ta individualne vtillennia zhanrovo-stylovoho aspektu u tvorchosti Volodymyra Runchaka [The accordion art of Ukraine: tendencies of the development of the original music and the individual embodiment of a genre-stylistic aspect in the creative activity of Volodymyr Runchak] : avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn. : spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo». Kyiv. 20 s. [in Ukraine].
18. Stashevskiy, A. (2007). Velyki zhanry v ukraïnskii muzytsi dlia baiana ta akordeona (tendentsii rozvytku v ostanni chverti XX ta na pochatku XXI stolit) [Major genres in Ukrainian music for bayan and accordion (development trends in the last quarter of the 20th and the beginning of the 21st centuries)] : monohrafiia. Luhansk: Polihrafresurs. 159 s. [in Ukraine].
19. Stashevskiy, A. (2004). Volodymyr Runchak «Muzyka pro zhyttia...» Analitychni ese baiannoi tvorchosti [Volodymyr Runchak «Music about life...» Analytical essays of accordion creativity] : monohrafichne doslidzhennia. Lutsk : Volyn. obl. drukarnia. 199 s. [in Ukraine].
20. Stashevskiy, A. (2006). Narysy z istorii ukraïnskoi muzyky dlia baiana [Essays on the History of Ukrainian Music for Bayan] : navch. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl. mystetstv i osvity. Luhansk : Polihrafresurs. 152 s. [in Ukraine].
21. Stashevskiy, A. (2014). Spetsyfika vyrazhalnykh zasobiv v ukraïnskii muzytsi dlia baiana (ostannia chvert XX – pershe desiatyrichchia XXI st.) [Specificity of expressive means in Ukrainian accordion music (last quarter of the 20th –

first decade of the 21st century)] : dys. ... doktora mystetstvoznav. : spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo». Kyiv. 473 s. [in Ukraine].

22. Cherepanyn, M. & Bulda M. (2008). Estradnyi olimp akordeona [Pop accordion Olympus] : monohrafiia. Ivano-Frankivsk : Vydavnytstvo «Lileia-NV», 2008. 256 s. [in Ukraine].

23. Chernovanenko, A. (2001). *Faktura u vyjavlenni vyrazhalnykh vlastyvostei baiannoï muzyky* [Texture in exposing specific features of expressiveness in accordion music] : avtoref. dys. ... kand. mystetstvoznav. : spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo». Odesa, 2001. 20 s. [in Ukraine].

24. Chumak, Y. (2014). *Tvorchist Viktora Vlasova v konteksti baianno-akordeonnoi muzyky Ukrainy* [Creativity Victor Vlasov context bayan and accordion music of Ukraine] : avtoref. dys. ... kand. mystetstvoznav. : spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo». Odesa, 2014. 20 s. [in Ukraine].

25. Shamihov, A. (2011). *Osoblyvosti oposeredkuvannia folkloru v oryhinalnii muzytsi ukrainskykh kompozytoriv dlia baiana solo (folklornyi neoromantizm, neofolklorizm, nova folklorna khvyliia)* [Features perception of folklore in the original music of Ukrainian composers for solo bayan (folklore neoromantizm, neofolklorizm, new wave folk)] : avtoref. dys. ... kand. mystetstvoznav. : spets. 26.00.01 «Teoriia y istoriia kultury». Kyiv, 2011. 16 s. [in Ukraine].